

Tulosperusteiset tuet ja EU:n valtiontukisäännöt

Johtava asiantuntija Vesa Kahilampi

Metsätalouden tulosperusteisten tukien seminaari 16.9.2024

EU:n perussopimukset

- SEUT art. 107(1): *”Jollei perussopimuksissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.”*
- SEUT art. 107(2&3): Sisämarkkinoille soveltuva tuki
- SEUT art. 108: Valtiontuen hyväksyntä ja valvonta

- Metsätalouden toimijat toimivat sisämarkkinoilla, jolloin tuki vääristää kilpailua

Valtiontuen määritelmä

4 ehtoa:

- Myönnetty julkisista varoista tai valtion toimesta
- Antaa kilpailuetua
- Luonteeltaan valikoiva (tietyt yritykset, tuotannonalat, alueet)
- Vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (suora tai epäsuora vaikutus)

Kaikkien neljän ehdon tulee täytyä

Kustannusperusteiset valtiontuot

- Tavanomainen ja perinteinen toimintamalli
- Tuensaaja toteuttaa ennalta sovitut toimenpiteet, jotka lainsäätäjä on määritellyt
- Tuensaajalle korvataan toimenpiteen aiheuttamat kustannukset + tulonmenetykset
- Tuki suunniteltu tavalla, jossa valikoidut, hyväksytyt toimenpiteet edistävät haluttuja asioita – mutta tuloksia ei mitata
- Tuensaajalle tarjolla rajattu työkalupakki – ei mahdollisuutta valita uusinta/tehokkainta/omalle maalle parhaiten soveltuvinta toimenpidettä

Tulosperusteiset tukimallit

- Mahdollistettu ensimmäistä kertaa v. 2023 maa- ja metsätalouden suuntaviivoissa (2022/C 485/01)
 - Tulosperusteiset tukimallit ovat ennalta notifioitavaa tukea
- Rajattu alkuun ilmasto- ja ympäristötoimenpiteisiin
 - Toimenpiteet, joissa odotusten ylittyessä suurimman hyödyn korjaa yhteiskunta
- Metsäalalla tulosperusteisuus ainoastaan toimenpiteessä 2.3.:
 - Tuki metsäalan ympäristö- ja ilmastopalveluihin ja metsien suojeluun
- Komission muotoilut tarkoituksellisen laveita – tapauskohtainen arviointi ennen hyväksyntää ja toimeenpanoa
- Yhteiset säännöt kehittyvät kertyvän kokemuksen myötä

2.3. Metsäalan ympäristö- ja ilmastopalveluiden tuki

Tuki-intensiteetti

- Tulosperusteisissa tuissa joko:
 - tukikelpoiset kustannukset (kustannukset + tulonmenetykset 100 % asti) sekä kannustinmaksu, joka on enintään 20 % korvauksesta.
- Tai
 - sellaisten metsäalan ympäristö- ja ilmastopalvelujen arvoon saakka, joihin ei saa korvausta markkinoilta
- Jälkimmäisessä määriteltävä, mikä on ko. ilmasto- ja ympäristöpalvelujen arvo
 - Kun korvausta ei saa markkinoilta, ei markkina-arvoa voi helposti määritellä

Tulosperusteiset tukimallit

- Yksityiskohtaisten sääntöjen puuttuessa jäsenvaltiolla on liikkumavaraa toimenpiteen suunnittelussa
- EU-tasolla kokemusta tulosperusteisista **valtioneukiohjelmissä** hyvin vähän
- Komissio hyväksyi ensimmäisen tulosperusteisen ohjelman keväällä 2024 (Wallonian maatalouden maaperätuki SA.107675)
- DG COMP arvioi ennen hyväksyntää mm. tieteellisen perustan sekä tukitasojen muodostumisen kriteerit, jotta tuen oikeasuhteisuus voidaan varmistaa
- Yleisellä tasolla komissio kannustaa hyödyntämään uusia mahdollisuuksia

Tulosperusteisen tukijärjestelmän käytännön kysymyksiä

- Tavoitteiden rajaaminen
- Tuensaajajoukon rajaaminen (toimiala/luontotyyppi/sijainti jne.)
- Hankkeiden vertailu, pisteytys ja valinta
 - Perinteinen haku vai tarjouskilpailu?
- Tulosten mitattavuus huomioitava suunnitteluvaiheessa
 - Laaja-alaiset tavoitteet hankalia mallintaa, mitata, todentaa
 - Kapeat indikaattorit eivät välttämättä edustava kuvaus todellisista vaikutuksista
 - Laskennallinen malli vai todennus paikan päällä?
 - Tulosten saavuttamisen aikajänne
 - Tulosten, tehokkuuden ja hallinnollisen taakan tasapaino
- Valtiontukiehdot huomioitava alusta alkaen

Erityisiä valtiontukikysymyksiä

- Tuensaajan oikeusturva ja tukitasojen ennakoitavuus
 - Sään ja ympäröivän luonnon vaikutukset tuloksiin otettava suunnittelussa huomioon
 - Yksittäisen toimenpiteen vaikutusten eristäminen vaikeaa
 - Liian löysät kriteerit → Ei saavuteta haluttua tehokkuutta ja lisäarvoa
 - Liian tiukat kriteerit → Ei riittävästi halukkaita osallistujia; liian suuri riski osallistujille
 - Erityisesti alkuvaiheessa maanomistajien saaminen mukaan voi olla haastavaa
- Tuplamaksukielto: ei päällekkäisiä toimenpiteitä
 - Yhteensovittettava muiden, vakiintuneiden tukien kanssa
- Takaisinperintätilanteet
 - Ei käytännön kokemusta takaisinperinnästä tulosperusteisissa valtiontukimalleissa
 - Ei ennakkotapauksia unionin tuomioistuimesta

Vesa.Kahilampi@gov.fi
MMM/RO/EUKA

mmm.fi/valtiontuet